

Umeå och nationella minoriteter samt urfolk

Det finns fem erkända nationella minoriteter i Sverige och i Umeå: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar inklusive lantalaiset och kväner samt fem erkända nationella minoritetsspråk: jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli.

Samerna är Sveriges urfolk. Individer som tillhör dessa minoriteter har särskilda rättigheter som rör språk, kultur, identitet och inflytande.

Förskola

Umeå kommun ingår i förvaltningsområde för finska, meänkieli samt samiska och erbjuder förskola med fokus på att stärka såväl språket som kulturen och barnens identitet inom ramen för uppdraget och förskolans läroplan.

Grundskola

Finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska är nationella minoritetsspråk i Sverige. Elever som tillhör någon av de nationella minoriteterna har rätt till undervisning i modersmål, oavsett om det är ett levande språk i hemmet eller inte. Det betyder att eleven har rätt att läsa språket även om det är ett nybörjarspråk.

Modersmålsundervisning erbjuds i förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola. Undervisning i nationella minoritetsspråk startar med förutsättning att det finns en lämplig lärare i det aktuella språket.

Gymnasiet

Elever som ska börja gymnasiet eller anpassad gymnasieskola hösten 2025 kan erbjudas undervisning i ett nationellt minoritetsspråk som andraspråkare eller förstaspråkare.

- Andraspråk nybörjare: Grundskolebetyg i minoritetsspråket som andraspråkare saknas.
- Andraspråk fortsättning: Elev har grundskolebetyg i minoritetsspråket som andraspråkare.
- Förstaspråkare: Eleven har goda kunskaper i språket.

Huvudmannen är skyldig att anordna modersmålsundervisning om det finns en elev som önskar undervisning i språket och det finns en lämplig lärare.

Språkduschar

Såväl barn som unga välkomnas till språkduschar i nationellt minoritetsspråk. Genom språkduscharnas aktiviteter får barn och unga möjlighet att mötas och utveckla sitt språk, sin kultur och identitet. Språkduscharna genomförs vid två tillfällen per termin i samverkan med andra förvaltningar inom Umeå kommun. Det krävs inga förkunskaper i språket för att delta.

Illustratör Rebecca Elfart.

Seniorer

Kultur för seniorer är en unik kommunal verksamhet, en plattform för de som är 65 år eller äldre, där erbjuds kultur i dess vidaste bemärkelse. Här finner du kvalitativa kulturmöten, workshops och stora evenemang. Kultur för seniorer har även minoritetsfokus på vissa av sina arrangemang, t.ex. finsk film, författarbesök m.m.

Här skapas förutsättningar för kommunens seniorer att ta del av konst och kultur, utöva eget skapande och delta i spännande möten. Kultur för seniorer lyssnar av inspel, intressen och synpunkter för att utveckla verksamheten. Arrangemangen hålls på dagtid, vardagar och med fri entré som ledstjärna.

Vård- och omsorgsboende med finsk eller samisk profil

Ersboda vård- och omsorgsboende, har två våningar med 60 lägenheter och har en vinterträdgård och möjlighet till utevistelse. Boendet har finskspråkig personal i viss utsträckning.

Teg vård- och omsorgsboende inkluderar 101 lägenheter fördelade på tio enheter varav en enhet med samisk profil, vilket innebär samiska inslag och firande av samiska högtider.

Hemtjänst erbjuds på svenska, finska, meänkieli och samiska efter behov.

Kvalitetsdeklaration nationella minoriteter

Umeå kommuns arbete för de nationella minoriteterna är en viktig och naturlig del i Umeå kommuns verksamhet. Minoritet stödjer kommunens verksamheter i sina strävanden att leva upp till intentionerna i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Umeå kommun ska arbeta i nära samverkan med de nationella minoriteterna och stödja och främja deras språk och kulturer med speciell fokus på barn och äldre.

Vi lovar att

- utföra arbetet i enlighet med lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk
- informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter
- ge inflytande och samråda med de nationella minoriteterna
- skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur med särskild fokus på barn
- ge service på finska, meänkieli och samiska
- verka för att erbjuda förskola och äldreomsorg på finska, meänkieli respektive samiska
- årligen ha öppna samråd med alla fem nationella minoriteter
- bidra till att utveckla befintliga verksamheter för att tillgodose minoriteternas behov
- omvärldsbevaka verksamhetsområdet på regional, nationell och internationell nivå.